

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ (ԱՐՄՍԱՏ)

International Organization for Migration (IOM)
The UN Migration Agency

ՄԱԿ-Ի ՄԻԳՐԱՑԻԱՅԻ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

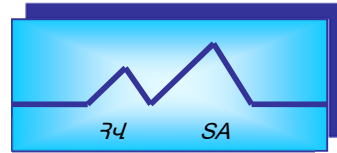
ՄԻԳՐԱՑԻՈՆ ՊԱՏԿԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 2017 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

International Organization for Migration (IOM)

The UN Migration Agency

ՄԱԿ-Ի ՄԻԳՐԱՑԻԱՅԻ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
(ԱՐՄՍՍՍ)

**ՄԻԳՐԱՑԻՈՆ ՊԱՏԿԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, 2017 Թ.**

*(Ըստ 2017թ.-ի տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված
հետազոտության կշռված արդյունքների)*

Պատրաստվել է
Միգրացիայի միջազգային կազմակերպության աջակցությամբ

Երևան - 2019

Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեն (ՀՀ ՎԿ) յուրաքանչյուր տարի իրականացնում է տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտություն (SSԿԱՀ) և ամենամյա պարբերականությամբ հրապարակում է «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» վիճակագրական-վերլուծական զեկույցը աղքատության մակարդակի և սոցիալական իրավիճակի, այդ թվում հետազոտվող ժամանակաշրջանում միգրացիայի, վերաբերյալ հանրությունը տեղեկություններ ներկայացնելու նպատակով: Սույն զեկույցի հիմքը 2017թ. SSԿԱՀ-ի արդյունքներով ձևավորված միկրոտվյալների բազան է, որում նկարագրվում է տեղեկատվություն 2016-2017թթ. բնակչության միգրացիոն տեղաշարժերում ընդգրկված տ/տ 15 և բարձր տարիքի անդամների վերջին տեղաշարժերի, նրանց բնութագրերի, ինչպես նաև մշտական բնակչության միգրանտների համակցության (ծննդավայրը՝ արտերկիր), նրանց սեռատարիքային կազմի, կրթական մակարդակի, զբաղվածության, առողջապահության, տրանսֆերտների և այլ տվյալների վերաբերյալ:

ՀՀ Միգրացիոն պատկերի պատրաստման աշխատանքները 2016թ. SSԿԱՀ-ի տվյալներով նախաձեռնել է Միգրացիայի միջազգային կազմակերպության Հայաստանի առաքելությունը: Վերջինիս հիման վրա ձևավորվել է նաև տվյալների վերլուծական գործիք, որը և կիրառվել է 2017թ. SSԿԱՀ տվյալներով ՀՀ միգրացիոն պատկերի ստացման համար:

ՀՀ միգրացիոն պատկերը տեղեկատվության լրացուցիչ աղբյուր կլինի Հայաստանում միգրացիոն շարժի վերջին զարգացումների և միգրանտների համակցության սոցիալ-ժողովրդագրական կազմի և կառուցվածքի վերաբերյալ տեղեկացված լինելու ցանկություն ունեցողների համար:

0010, Երևան, Հանրապետության պողոտա, Կառավարական շենք, 3
Հեռախոս (+37411) 52-33-56
Ֆաքս (+37411) 52-19-21
Էլ. փոստ info@armstat.am
*ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի կայք՝ <http://www.armstat.am>,
<http://armstatbank.am>*

© ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ (ԱՐՄՍՏԱՏ), 2019թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ ԱՄՓՈՓՈՒՄ	4
ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ	7
ՄԻԳՐԱՑԻՈՆ ՀՈՍՔ	8
ՄԻԳՐԱՆՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	14
ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ.....	14
ՏՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԸ	15
ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	17
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ և ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ.....	22
ԴՐԱՄԱԿԱՆ և ԱՂՐԱՆՔԱՅԻՆ ՀՈՍՔԵՐ (ՏՐԱՆՍՖԵՐՏՆԵՐ)	24
ՀՂՈՒՄՆԵՐ.....	28
ՀԱՎԵԼՎԱԾ.....	29

Համառոտ ամփոփում

Միգրացիայի վերջին ժամանակաշրջանի միտումները

2017թ. Տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (ՏՏԿԱՀ) արդյունքների համաձայն, 2016-2017թթ. ընթացքում, ընդհանուր հաշվով, միգրացիոն տեղաշարժերում ընդգրկված են եղել տնային տնտեսությունների 15 և բարձր տարիքի 228 հազար անդամներ: ՏՏԿԱՀ-ի արդյունքներով արձանագրվել է, որ նշված ժամանակահատվածում, նրանցից շուրջ 137 հազար մարդ (60.1%) մեկնել են իրենց բնակավայրերից և չեն վերադարձել (մեկնածներ), տնային տնտեսությունների 15 և բարձր տարիքի 86 հազար անդամներ (37.6%) վերադարձել են մեկնումներից, իսկ 5.2 հազար մարդ (2.3%) եղել են տվյալ բնակավայր նոր ժամանածներ: Հետազոտված ժամանակահատվածում տնային տնտեսությունների 15 և բարձր տարիքի միգրանտ անդամներից՝ շուրջ 32.7 հազար (14.4%) մարդու տեղաշարժը եղել է ներքին՝ հանրապետության տարածքում:

Մեկնած միգրանտների շրջանում մեծամասնությունը եղել են տղամարդիկ, որոնք մեկնել են Ռուսաստանի Դաշնության (ՌԴ) քաղաքային վայրեր: Սա համընկնում է այն փաստի հետ, որ վերադարձածների մեծամասնությունը ՌԴ քաղաքային շրջաններից վերադաձած տղամարդիկ են եղել: Մեկնումների ծավալներն առավել ընդգծած են եղել տարեսկզբին՝ հունվար-մարտ ամիսներին, իսկ վերադարձած միգրանտներինը՝ տարեվերջին, հոկտեմբերից դեկտեմբեր ժամանակահատվածում: Նոր ժամանած միգրանտների շրջանում մեծամասնություն են կազմել կանայք, ովքեր ժամանել են Արագածոտնի, Լոռու և Կոտայքի մարզերի ինչպես քաղաքային, այնպես էլ գյուղական վայրեր: Նոր ժամանած միգրանտների շարժը հետազոտվող ժամանակահատվածում հիմնականում կայուն է եղել, և համեմատաբար ավելի բարձր ինտենսիվություն է արձանագրվել մարտ, մայիս ու սեպտեմբեր ամիսներին:

Մեկնած միգրանտների գրեթե երկու երրորդը, վերադարձած միգրանտների հինգից մեկը (21.3%-ի) որպես իրենց վերջին միգրացիայի հիմնական պատճառ են նշել աշխատանքը: Ընդհանուր առմամբ, նրանց ավելի քան 70% աշխատել է շինարարության ոլորտում: Ընդ որում, նոր ժամանածների կողմից որպես իրենց միգրացիայի պատճառներ նշվել են՝ բնակություն հաստատելը, ընտանիք կազմելը և ընտանիքի հետ վերամիավորվելը կամ աշխատելը: Վերջիններս զբաղված են եղել տնտեսական գործունեության տարբեր ոլորտներում, այդ թվում՝ գյուղատնտեսության, անտառագործության և ձկնորսության, հանքագործական արդյունաբերության և բաց հանքերի շահագործման, ինչպես նաև պետական կառավարման, պաշտպանության կամ պարտադիր սոցիալական ապահովության:

Միգրանտների համակցությունը

2017թ.-ին Հայաստանի Հանրապետության մշտական բնակչության կազմում (2,9 միլիոն)՝ 143 հազար մարդու ծննդավայրը եղել է արտերկիրը: Սույն զեկույցում ծննդյան երկիրն օգտագործվել է որպես միգրանտ բնակչության համակցության փոփոխական: Նշված միգրանտների ծննդավայրը հիմնականում Ռուսաստանի Դաշնությունը, Անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ), կամ Եվրոպական երկրներն են եղել:

Միգրանտների մեծամասնությունը կազմել են աշխատանքային ակտիվ կամ դրանից բարձր տարիքի կանայք: Հայաստանում ծնված բնակչության համեմատ միգրանտների շրջանում կանանց գլխավորած տնային տնտեսությունները գերազանցել են տղամարդկանց գլխավորած տնային տնտեսությունները:

Միգրանտների համակցությունում զբաղվածությունը 9.3 տոկոսային կետով ավելի ցածր է, քան ՀՀ-ում ծնվածներինը: Միգրանտները հիմնականում զբաղված են եղել՝ գյուղատնտեսության, անտառտնտեսության և ձկնորսության մասնավոր ձեռնարկություններում:

Մյուս կողմից արձանագրվել է միգրանտների համակցության ավելի բարձր կրթական մակարդակ, քան ՀՀ-ում ծնվածների շրջանում, ընդ որում բարձրագույն կրթություն ունեցողների մասնաբաժնի՝ 3.9 տոկոսային կետի առավելությամբ:

Թե՛ ՀՀ-ում ծնված և, թե՛ միգրանտ բնակչության շրջանում, արձանագրվել է առողջապահության ծառայությունների նվազագույն հասանելիություն:

Դրամական և ապրանքային հոսքեր (տրանսֆերտներ)

Տրանսֆերտները սահմանվել են որպես հետազոտությանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում (այսինքն՝ 2016թ.) արտերկիր փոխանցված կանխիկ գումար կամ բնեղեն ապրանքներ: Միգրացիոն գործընթացներում ներգրավված միգրանտներից՝ շուրջ 131 հազարը, որոնք կազմել են նրանց ընդհանուր թվաքանակի մոտ կեսը (50.1%), տրանսֆերտներ են ուղարկել արտերկիր, հիմնականում ընտանիքի անմիջական անդամներին: Մշտական բնակչության շրջանում 2016թ.-ին տրանսֆերտներ է ուղարկել 17,5 հազար մարդ, իսկ ստացել է՝ 241,5 հազար մարդ: ՀՀ-ից տրանսֆերտներն ուղարկվել են ՌԴ, ԱՊՀ այլ և Եվրոպական երկրներ, իսկ դեպի Հայաստան տրանսֆերտները հիմնականում փոխանցվել են ՌԴ-ից: Թե՛ ելից և թե՛ մտից դրամական և ապրանքային փոխանցումները հիմնականում օգտագործվել են ստացողների ընթացիկ սպառման ծախսերը հոգալու, այդ թվում՝ ուսման, բուժման և այլ նպատակներով:

Հիմնական արդյունքները

- 2017թ.-ին երկրի մշտական բնակչության (2.9 միլիոն) կազմում արձանագրվել է արտերկրում ծնված 143.3 հազար մարդ: Միգրանտների համակցության մեծամասնությունը եղել են կանայք՝ 25 և ավելի բարձր տարիքի, ծնված Անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ) այլ երկրներում, որոնք ունեցել են միջնակարգ կամ բարձրագույն կրթություն:
- 2016-2017թթ.-ի ընթացքում միգրացիոն տեղաշարժերում ընդգրկված ընդամենը բնակչությունից՝ 137 հազար մարդ մեկնել են իրենց բնակավայրերից և 2017թ. դրությամբ չեն վերադարձել, 86 հազար մարդ՝ վերադարձել են, իսկ 5,2 հազարը՝ առաջին անգամ են ժամանել տվյալ բնակավայր: Նշված ժամանակահատվածում միգրացիոն տեղաշարժերում ընդգրկվածներից՝ 32,7 հազար մարդու (ընդամենը միգրանտների 14.4%-ի) տեղաշարժը եղել է նեքին (Հայաստանում):
- Միգրացիայի վերջին միտումներով արձանագրվել է, որ Հայաստանից մեկնումների ծավալը գերակշռել է ժամանումների ծավալին, ինչի արդյունքում ձևավորվել է միգրացիայի մնացորդի բացասական ցուցանիշ:
- Միգրանտների շրջանում միգրացիայի հիմնական պատճառ է հանդիսացել աշխատանքը: Ընդ որում, նոր ժամանածների շրջանում որպես տեղաշարժի պատճառներ հանդիսացել են՝ բնակություն հաստատելը, ընտանիք կազմելը և ընտանիքի վերամիավորումն ու աշխատանքը:
- Մշտական բնակչության կազմում, թե՛ միգրանտների համակցությունը և թե՛ վերադարձած/նոր ժամանած միգրանտների մեծամասնությունն աշխատել են գյուղատնտեսության, անտառային տնտեսության և ձկնորսության ոլորտներում: Մեկնած և վերադարձած միգրանտների մեծամասնությունն աշխատել է շինարարության ոլորտում:
- 2016թ.-ին մշտական բնակչությունից, ընդհանուր հաշվով, 17,5 հազար մարդ ուղարկել են և 241,5 հազար մարդ ստացել են տրանսֆերտներ: Հայաստան փոխանցվող տրանսֆերտների ծագման երկիրը հիմնականում եղել է Ռուսաստանի Դաշնությունը:
- Ընդհանուր հաշվով, 131 հազար վերջին միգրանտներ արտերկրից տրանսֆերտներ են փոխանցել, որոնց գերակշիռ մեծամասնությունն ուղարկվել է ընտանիքի անմիջական անդամներին:

Տվյալների նկարագրությունը և սահմանումները

Սույն զեկույցը հիմնված է Տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (SSԿԱՀ) արդյունքների վրա, որն իրականացվել է 2017թ.-ին, Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի (Արմստատ-ի) կողմից: Ընտրանքի ձևավորման համար օգտագործվել է ներկայացուցչական հավանականային ընտրանքի մեթոդը՝ իրականացված Համաշխարհային բանկի փորձագիտական օժանդակությամբ: Ընտրանքի համար հիմք է հանդիսացել երկրի բոլոր մասնավոր տնային տնտեսությունների հասցեների բազան, որը ստեղծվել է 2011թ.-ի մարդահամարի արդյունքների հիման վրա: Բոլոր հարցվածները Հայաստանի մշտական բնակիչներ են՝ *De Jure* բնակչությունը:¹ Ընտրանքը կազմելու համար գլխավոր համակցությունը բաժանվել էր 32 ստրատայի, այդ թվում՝ Երևան քաղաքի 12 վարչական շրջանները, ինչպես նաև քաղաքային և գյուղական բնակավայրերը: 2017թ.-ին ընտրվել է ընդամենը 7 776 տնային տնտեսություն, որից 4 968-ը քաղաքային և 2 808-ը՝ գյուղական բնակավայրերից (<https://www.armstat.am/am/?nid=82&id=2095>):

Սույն զեկույցում հետազոտության տվյալները ներկայացված են բացարձակ թվաքանակով և տոկոսներով, որոնք հաշվարկվել են, հիմք ընդունելով հետազոտության հարցաթերթի հետևյալ բաժինները՝ (Ա) տնային տնտեսության անդամների ցուցակ, (Բ) միգրացիա, (Դ) զբաղվածություն, (Ե) կրթություն, (Թ) առողջություն (ընդհանուր) և առողջապահություն, և (Ը) դրամական ու ապրանքային հոսքեր տնային տնտեսությունների միջև (<https://www.armstat.am/am/?nid=208>): Բոլոր արդյունքների նկատմամբ կիրառվում են ԱՐՄՄՍՍՍ-ի կողմից մշակված բնակչության կշիռները: Սույն զեկույցում միգրանտների նույնականացման համար օգտագործվել է ծննդյան երկրի մասին ՏՏԿԱՀ-ից ստացված մանրամասն տեղեկատվությունը և որպես միգրանտների համակցություն սահմանվել են Հայաստանից դուրս ծնված անձիք:² Մշտական բնակչության կազմում նրանք դիտարկվել են որպես մշտական բնակչության միգրանտների համակցություն: Ծննդյան երկրների մանրամասն ցուցակը ներկայացված է Հավելվածի Աղյուսակ 1-ում:

Միգրացիայի հոսքերին հետևելու համար ՏՏԿԱՀ հարցաթերթում ընդգրկված է հատուկ մոդուլ, որում արձանագրվել են 2016-2017թթ.-ի միգրացիայի վերջին դեպքերը և միգրանտների բնութագրերը:³ Դրանք ներառում են՝ մեկնած միգրանտների (այսինքն՝ անձինք, ովքեր մեկնել են և չեն վերադարձել), վերադարձած միգրանտների (այսինքն՝ անձանց, ովքեր մեկնել են և վերադարձել՝ մինչև 3 ամիս, 3-12 ամսվա ընթացքում, և 12 ամիս և ավելի տևողությամբ բացակայությունից հետո) և տվյալ բնակավայր նոր ժամանած միգրանտների (այսինքն՝ առաջին անգամ) վերաբերյալ ստացված պատասխանները: Մոդուլն ընդգրկում է ոչ միայն միգրացիայի վերջին փոփոխությունները Հայաստանում, դեպի Հայաստան և ՀՀ-ից արտասահման, այլև բովանդակային տեղեկատվություն՝ միգրացիայի հիմնական պատճառների և միգրանտների սոցիալ-տնտեսական բնութագրերի մասին:

Սույն զեկույցում, արտերկրում ծնված բնակչությունը դիտարկվել է որպես մշտական բնակչության **միգրանտների համակցություն**: Ըստ այդմ, նրանց սոցիալ-տնտեսական առանձնահատկությունները, այսինքն՝ ժողովրդագրական և տնային տնտեսությունների կառուցվածքի, զբաղվածության, կրթական մակարդակի և առողջապահության հասանելիությանն առնչվող տվյալները դիտարկվում են Հայաստանում ծնված բնակչության նույնանուն տվյալների համեմատությամբ: ՏՏԿԱՀ-ի զբաղվածության վերաբերյալ

¹ De Jure բնակչություն համարվում են հաշվառման ժամանակ ներկա կամ ժամանակավորապես բացակա անձիք:

² Սա վերաբերում է ՏՏԿԱՀ հարցաթերթում «ծննդավայրը» հարցին:

³ Տ ՏԿԱՀ մոդուլ Բ-ում հետազոտության հարցերն անդրադառնում են այն անձանց, ովքեր տեղաաշարժվել են 2017թ. հունվարի 1-ից սկսած, և սույն զեկույցում որպես վերջին միգրացիայի ժամանակաշրջան է սահմանված 2016-2017թթ. և ներկայացված են այդ ժամանակաշրջանի վերաբերյալ հետազոտված տվյալները:

տեղեկատվությունը վերաբերում է 15-75 տարեկան բնակչությանը,⁴ իսկ կրթական մակարդակը ներկայացված է երեք խոշոր դասերով՝ տարրական և ավելի ցածր, միջնակարգ և բարձրագույն:⁵ **Առողջապահական ծառայությունների հասանելիությունը** համարվել է առողջության ապահովագրությունից օգտվելը կամ տնային տնտեսության առնվազն մեկ անդամի՝ հիմնական ծառայությունների փաթեթից (ՀԾՓ) օգտվելու իրավունքը: **Տրանսֆերտները** սահմանվել են որպես կանխիկ գումարի կամ բնեղեն տեսքով արտերկիր կատարված փոխանցումները՝ հարցմանը նախորդող 12 ամսվա ընթացքում, որոնք վերջին միգրանտների և մշտական բնակչության կազմից՝ միգրանտների համակցության համար, զեկույցում ներկայացված են առանձին:

Միգրացիոն հոսք

Միգրացիայի դինամիկան արտացոլելու համար Գծապատկեր 1-ում և Աղյուսակ 1-ում ներկայացված են 2016-2017թթ.-ի ընթացքում միգրացիայի, այն է՝ իրենց բնակավայրերից մեկնելու, վերադարձի և նոր ժամանածների հոսքերի վերաբերյալ արձանագրված դեպքերը:

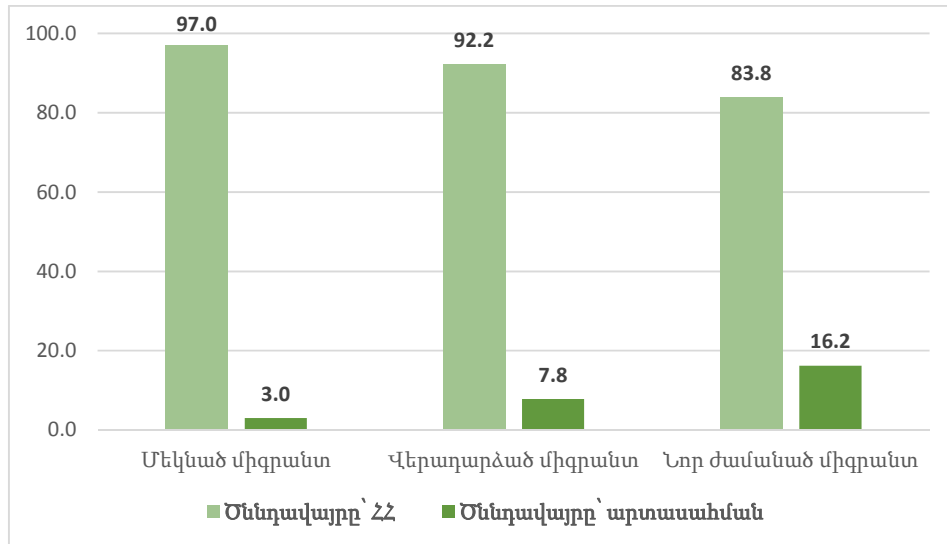
Զեկույցում առանձնացված են միգրանտների համակցության և միգրացիայի հոսքերի վերաբերյալ տվյալները: **Վերջին միգրանտները**՝ կամ ա) միգրանտներ են, ովքեր մեկնել և չեն վերադարձել, կամ բ) Հայաստան վերադարձածներ են մեկնելուց հետո՝ 3 ամսվա, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս հետո կամ ավելի ուշ, կամ գ) ժամանածներ են, ովքեր առաջին անգամ են եկել տվյալ բնակավայր՝ 2016-2017թթ.-ի ընթացքում: Արտերկրում ծնված մշտական բնակիչները ներկայացնում են **միգրանտների համակցությունը**: Նշված ժամանակահատվածում իրենց բնակավայրերից մեկնել են ընդհանուր հաշվով 137 հազար մշտական բնակիչ, վերադարձել է 86 հազար մարդ, և առաջին անգամ Հայաստան է ժամանել՝ 5.2 հազար մարդ:

Ըստ Աղյուսակ 1-ում և Գծապատկեր 1-ում ներկայացված տվյալների, մեկնած և վերադարձած բնակչության գերակշիռ մեծամասնության (համապատասխանաբար՝ 97%-ի և 92.2%-ի) ծննդավայրը եղել է ՀՀ-ն, իսկ մնացած փոքրաթիվ մասի (մեկնած միգրանտների 3%-ի և վերադարձած միգրանտների 7.8%-ի) ծննդավայրը՝ արտերկիրը: Նոր ժամանած միգրանտների գերակշիռ մեծամասնության (83.8%) ծննդավայրը Հայաստանն է եղել: Գծապատկեր 2-ի տվյալները ցույց են տալիս, որ մեկնած միգրանտների 85.8%-ը և վերադարձած միգրանտների 67.5%-ը կազմել են տղամարդիկ, իսկ նոր ժամանած միգրանտների շրջանում կանանց մասնաբաժինը կազմել է՝ 58.3% :

⁴ Պաշտոնական կենսաթոշակային տարիքը կանանց և տղամարդկանց համար 63 տարեկանն է :

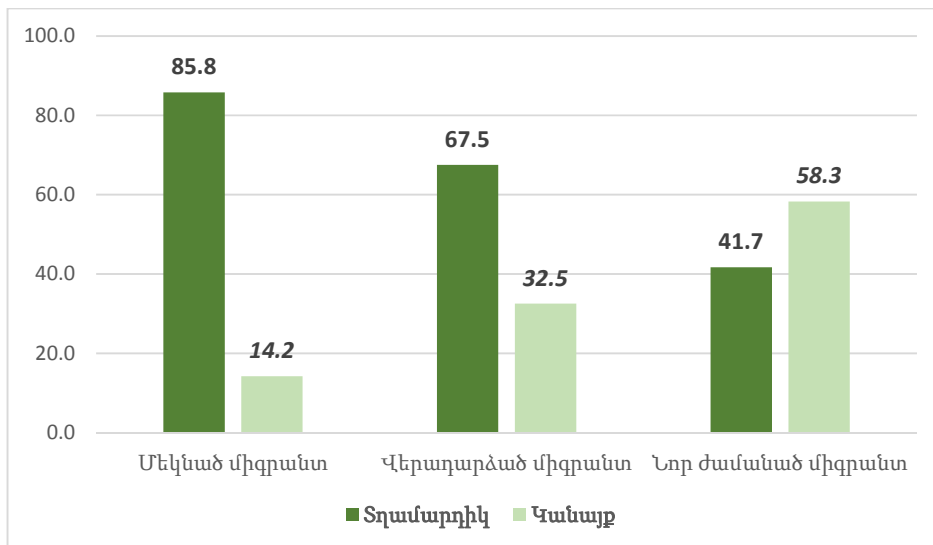
⁵ Տարրական կրթությունը ներառում է տարրականից բարձր մինչև ընդհանուր (հիմնական) կրթություն ունեցող բնակչությունը: Միջնակարգ կրթությունը ներառում է միջնակարգ, ինչպես նաև արհեստագործական կրթություն ունեցող բնակչությանը: Բարձրագույն կրթությունը ներառում է բակալավրիատի և ավելի բարձր աստիճանի կրթություն ունեցող բնակչությանը:

Գծապատկեր 1. Մեկնած, վերադարձած և նոր ժամանած միգրանտների տեսակարար կշիռները, 2016-2017թթ.-ին, %

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Գծապատկեր 2. Վերջին միգրանտների բաշխումն ըստ սեռի, տոկոսներով, 2016-2017թթ.,%

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Վերը նշված առանձնահատկություններն ամփոփված են ստորև բերված Աղյուսակ 1-ում, որում, բացի այդ, ներկայացված է նաև մեկնած, վերադարձած և նոր ժամանած միգրանտների մեկնման կամ վերադարձի մարզը, երկիրը: Ընդհանուր հաշվով, 91,8 հազար մարդ մեկնել է ՌԴ, որը կազմում է մեկնած միգրանտների 67%-ը, իսկ 21,9 հազար մարդ (մեկնածների 16%-ը) տեղաշարժվել է երկրի ներսում⁶:

⁶ Ներքին միգրացիան վերաբերվում է բոլոր վերջին միգրանտներին՝ Երևանում և Հայաստանի մարզերում՝ Արագածոտնում, Արարատում, Արմավիրում, Գեղարքունիքում, Լոռիում, Կոտայքում, Շիրակում, Սյունիքում, Վայոց ձորում և Տավուշում:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում արձանագրված մեկնումներին համահունչ՝ վերադարձաձևերի շրջանում ևս մեծամասնություն է կազմել ՌԴ-ից վերադարձը (74.4%): Ինչ վերաբերվում է նոր ժամանած միգրանտներին, ապա հիմնականում նրանց տեղակայման վայր են հանդիսացել ք.Երևանը (34,8%), Արագածոտնի (26.4%) և Լոռու(16.1%) մարզերը: Ինչպես մեկնած, այնպես էլ վերադարձած ու նոր ժամանած միգրանտները գերադասել են քաղաքային բնակավայրերը՝ մեկնած միգրանտների 81.9%-ի, վերադարձաձևերի 68.3%-ի և նոր ժամանածների 96.7%-ի տեղակայման վայր են եղել քաղաքները:

Աղյուսակ 1. Միգրացիոն հոսքերի ծավալը և վայրը, 2016-2017թթ.

Միգրացիոն հոսք								
	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը
	Բացարձակ թվաքանակ				Տոկոսներով			
Մենայան երկիրը								
ՀՀ	132 885	79 259	4 351	216 496	97.0	92.2	83.8	94.9
Միգրանտներ	4 164	6 660	842	11 666	3.0	7.8	16.2	5.1
Ընդամենը	137 049	85 919	5 193	228 161	100	100	100	100
Մեքո								
Տղամարդիկ	117 620	57 964	2 164	177 748	85.8	67.5	41.7	77.9
Կանայք	19 429	27 955	3 029	50 413	14.2	32.5	58.3	22.1
Ընդամենը	137 049	85 919	5 193	228 161	100	100	100	100
Մեկնման կամ վերադարձի մարզը կամ երկիրը								
Երևան	13 156	2 163	1 809	17 128	9.6	2.5	34.8	7.5
Արագածոտն	950	169	1 370	2 489	0.7	0.2	26.4	1.1
Արարատ	1 179	335	0	1 514	0.9	0.4	0	0.7
Արմավիր	712	106	0	818	0.5	0.1	0	0.4
Գեղարքունիք	544	361	0	905	0.4	0.4	0	0.4
Լոռի	404	735	835	1 974	0.3	0.9	16.1	0.9
Կոտայք	397	45	379	821	0.3	0.1	7.3	0.4
Շիրակ	240	891	21	1 152	0.2	1	0.4	0.5
Սյունիք	1 646	675	0	2 321	1.2	0.8	0	1
Վայոց Ձոր	1 008	127	0	1 135	0.7	0.1	0	0.5
Տավուշ	1 695	789	0	2 484	1.2	0.9	0	1.1
ՌԴ	91 807	63 915	220	155 942	67	74.4	4.2	68.3
ԱՊՀ այլ երկրներ	1 403	2 905	0	4 308	1	3.4	0	1.9
Եվրոպական այլ երկրներ	2 215	2 853	0	5 068	1.6	3.3	0	2.2
ԱՄՆ կամ Կանադա	725	787	43	1 555	0.5	0.9	0.8	0.7
Արցախի Հանրապետություն	18 379	5 073	0	23 452	13.4	5.9	0	10.3
Միլիա	0	197	0	197	0	0.2	0	0.1
Վրաստան	0	3.176	272	3 448	0	3.7	5.2	1.5
Այլ	589	617	244	1 450	0.4	0.7	4.7	0.6
Ընդամենը	137 049	85 919	5 193	228 161	100	100	100	100
Ուրբանիզացիայի մակարդակը								
Քաղաքային	17 955	4 371	4 270	26 596	81.9	68.3	96.7	81.2
Գյուղական	3 976	2 025	145	6 146	18.1	31.7	3.3	18.8
Ընդամենը	21 931	6 396	4 415	32 742	100	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):
Մանրամասնություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Բ, Աղյուսակ 1 հարց 1 (ծննդավայրը), հարց 2 (Մեկնման կամ վերադարձի մարզը կամ երկիրը) և հարց 3 (բնակավայրի տեսակը): Մեկնած միգրանտներն անձիք են, ովքեր մեկնել են և չեն վերադարձել հաշվետու ժամանակաշրջանում: Վերադարձած միգրանտների կազմում ներառվել են այն անձանց տվյալները, որոնց վերադարձն արձանագրվել է՝ 3 ամսվա, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս կամ ավելի ուշ: Նոր ժամանածները՝ տվյալ բնակավայր նոր ժամանած միգրանտներն են: ԱՊՀ-ն՝ Անկախ պետությունների համագործակցության հասցիվում է:

Աղյուսակ 2-ում ներկայացված են հետազոտված ժամանակաշրջանում վերջին միգրացիոն շարժի տարեթվի և ամսվա վերաբերյալ տվյալներ: Ընդ որում, վերադարձած միգրանտների ավելի քան կեսի (54.6%) և նոր ժամանածների երկու երրորդի (68.9%) շարժն արձանագրվել է 2016թ.-ին, իսկ մեկնումները՝ գերակշռել են 2017թ.-ին: 2016-2017թթ.-ի ընթացքում, տարեկան միջին հաշվով, ժամանել է 2 596 մարդ:

Մեկնած և վերադարձած (այդ թվում՝ նաև նոր ժամանած) միգրանտների ամփոփ ցուցանիշների տարբերությունով հաշվետու ժամանակաշրջանում արձանագրվել է միգրացիայի մնացորդի բացասական ցուցանիշ⁷:

Ամիսների բաշխումով արձանագրված տվյալների համաձայն, մեկնումներն ավելի ինտենսիվ են եղել տարեկազմին՝ հունվար-մարտ ամիսներին, 15%-ից մինչև 16.5% համասանույթություններով: Վերադարձածների ամենաբարձր ցուցանիշը՝ 12.1% - 19.6%, գրանցվել է տարեվերջին՝ հոկտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին: Մինչդեռ նոր ժամանածների տեղաշարժերն առավել ինտենսիվ են եղել՝ սեպտեմբեր (30,2%), մայիս (15,2%) և հուլիս (14.6%) ամիսներին:

Աղյուսակ 2. Վերջին միգրացիայի տարին և ամիսը, 2016-2017թթ.

	Միգրացիոն հոսք				Ընդամենը	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը
	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը					
	Բացարձակ թվաքանակ					Տոկոսներով			
Միգրացիայի տարին									
2016թ.	49 970	46 948	3 580	100 499	36.5	54.6	68.9	44.0	
2017թ.	87 079	38 970	1 613	127 662	63.5	45.4	31.1	56.0	
Ընդամենը	137 049	85 918	5 193	228 161	100	100	100	100	
Միգրացիայի ամիսը									
Հունվար	20 598	7 333	297	28 228	15.0	8.5	5.7	12.4	
Փետրվար	17 516	3 264	485	21 265	12.8	3.8	9.3	9.3	
Մարտ	22 590	4 964	503	28 057	16.5	5.8	9.7	12.3	
Ապրիլ	15 906	5 255	274	21 434	11.6	6.1	5.3	9.4	
Մայիս	13 250	3 510	789	17 549	9.7	4.1	15.2	7.7	
Հունիս	9 407	7 672	89	17 168	6.9	8.9	1.7	7.5	
Հուլիս	12 088	6 246	759	19 093	8.8	7.3	14.6	8.4	
Օգոստոս	7 294	9 587	97	16 977	5.3	11.2	1.9	7.4	
Սեպտեմբեր	8 651	5 387	1 571	15 608	6.3	6.3	30.2	6.8	
Հոկտեմբեր	2 651	8 790	97	11 537	1.9	10.2	1.9	5.1	
Նոյեմբեր	3 798	10 968	0	14 766	2.8	12.8	0	6.5	
Դեկտեմբեր	3 300	12 944	235	16 478	2.4	15.1	4.5	7.2	
Ընդամենը	137 050	85 919	5 193	228 161	100	100	100	100	

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Բ, Աղյուսակ 1 հարց 5 (միգրացիայի տարեթիվը), հարց 4 (միգրացիայի ամիսը Մեկնած միգրանտներն անձիք են, ովքեր մեկնել են և չեն վերադարձել հաշվետու ժամանակաշրջանում: Վերադարձած միգրանտներն այն անձիք են, որոնց վերադարձն արձանագրվել է՝ 3 ամսվա, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս կամ ավելի ուշ: Նոր ժամանածները՝ տվյալ բնակավայր նոր ժամանած միգրանտներն են:

Աղյուսակ 3. Գծապատկեր 3ա, 3բ և 3գ-ում ներկայացված են միգրանտների վերջին շարժի՝ միգրացիայի հիմնական պատճառները: Մեկնած միգրանտների գրեթե երկու երրորդը մեկնել են և չեն վերադարձել աշխատելու կամ աշխատանք փնտրելու նպատակով, իսկ վերադարձած

⁷ Միգրացիայի մնացորդը սահմանվում է երկիր ժամանածների (նորեկների և վերադարձածների) և երկրից դուրս եկածների տարբերությամբ (Եվրոստատ, 2000):

միգրանտներից հինգից մեկը (21.8%) ժամանել է մասնավոր այցի, ծանոթների, ազգականների, զբոսաշրջության կամ բուժման նպատակով, և հինգից մեկն էլ (21.3%) աշխատանքի նպատակով, մյուս պատճառներն են եղել՝ ընտանիք կազմելը և ընտանիքի հետ վերամիավորվելը (18.5%), աշխատանքի ավարտը (19.1%): Առաջին անգամ տվյալ բնակավայր ժամանածները որպես ժամանման պատճառ նշել են՝ բնակություն հաստատելը (34.6%), ընտանիք կազմելը/ընտանիքի հետ վերամիավորվելը (30.1%) և աշխատանքը (17.8%): Ընդ որում, տվյալ բնակավայր նոր ժամանածների (նորեկների) 15.8%-ի և վերադարձած միգրանտների 1.8%-ի ժամանման/վերադարձի պատճառ է նշվել՝ ուսումը կամ վերապատրաստումը:

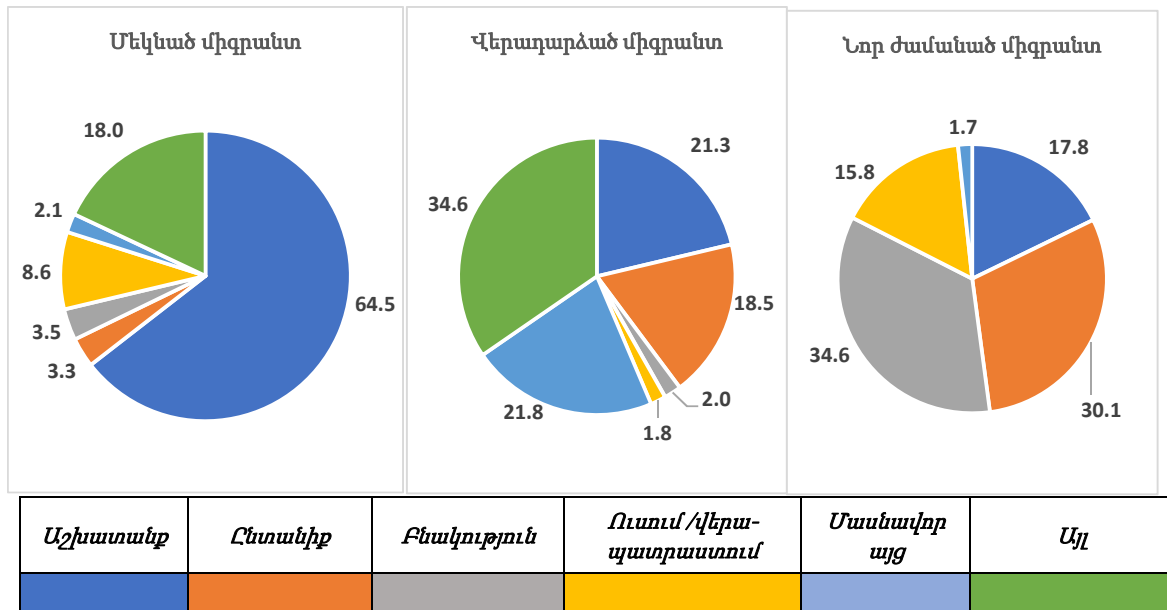
Աղյուսակ 3. Միգրանտների վերջին շարժի՝ միգրացիայի հիմնական պատճառները, 2016-2017թթ.

Միգրացիայի հիմնական պատճառները	Միգրացիոն հոսք				Մեկնած			
	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը	միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը
	Բացարձակ թվաքանակ				Տոկոսներով			
Աշխատանք	88 113	18 263	924	107 300	64.5	21.3	17.8	47.0
Ընտանեկան	4 516	15 936	1 560	22 012	3.3	18.5	30.1	9.6
Բնակության	4 789	1 753	1 799	8 341	3.5	2.0	34.6	3.7
Ուս. /վերապ.	11 726	1 555	822	14 103	8.6	1.8	15.8	6.2
Մասն. այցի	2 857	18 761	88	21 706	2.1	21.8	1.7	9.5
Այլ	25 048	29 651	0	54 700	18.0	34.6	0	24.0
Ընդամենը	137 049	85 919	5 193	228 161	100	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Բ. Աղյուսակ 1 հարց 6 (Միգրացիայի հիմնական պատճառները): Ընտանեկան ներառում են ընտանիք կազմելու, օրինակ՝ ամուսնանալու և ընտանիքի վերամիավորման հետ կապված պատճառները: Մասնավոր այցելությունը ներառում է, օրինակ՝ այցելություն ազգականներին և ծանոթներին, զբոսաշրջություն և բուժում: Մեկնած միգրանտներն անձիք են, ովքեր մեկնել և չեն վերադարձել հաշվետու ժամանակաշրջանում: Վերադարձած միգրանտներն այն անձինք են, որոնց վերադարձն արձանագրվել է՝ 3 ամսվա, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս կամ ավելի ուշ: Նոր ժամանածները՝ տվյալ բնակավայր նոր ժամանած միգրանտներն են:

Գծապատկերներ 3ա, 3բ և 3գ. Միգրացիայի հիմնական պատճառները՝ մեկնած միգրանտների (ձախից) վերադարձած միգրանտների (կենտրոնում) և նոր ժամանած միգրանտների (աջից) շրջանում, 2016-2017թթ.,%

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Աղյուսակ 4-ում ներկայացված են միգրանտների տնտեսական գործունեության տեսակներն, ըստ վերջին միգրացիայի ընթացքում նրանց ծախսած առավելագույն ժամանակի կամ ստացած առավելագույն եկամուտի: Միգրացիայի ընթացքում, մեկնած միգրանտների շուրջ 74%-ն աշխատել է շինարարությունում, 5.8%-ն ընդգրկված է եղել արդյունաբերությունում, 5.9%-ի գործունեությունն առնչվել է մեծածախ և մանրածախ առևտրին, մոտորային մեքենաների կամ մոտոցիկլետների նորոգմանը: Վերադարձած միգրանտների գերակշիռ մեծամասնությունը (83.6%) ևս միգրացիայում գտնվելու ընթացքում ներգրավված է եղել շինարարական աշխատանքներում: Իսկ նոր ժամանած միգրանտները ձեռնարկել են ավելի տարատեսակ տնտեսական գործունեություն՝ նրանց միայն 35%-ն է զբաղված եղել շինարարությունում, 19.2%-ը՝ ներգրավված է եղել մեծածախ և մանրածախ առևտրի, մոտորային մեքենաների և մոտոցիկլետների նորոգման աշխատանքներում, 11.7%-ը՝ առողջապահության ոլորտում, 7.7%-ը՝ արտադրության ոլորտում:

Աղյուսակ 4. Միգրանտների հիմնական տնտեսական գործունեությունն (NACE Rev: 2) վերջին տեղաշարժի ընթացքում, 2016-2017թթ.

Հիմնական տնտեսական գործունեություն (NACE Rev:2)	Միգրացիոն հոսք				Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը
	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը				
	Բացարձակ թվաքանակ				Տոկոսներով			
Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում	2 367	668	0	3 035	2.6	1.7	0	2.3
Վարչական և օժանդակ ծառայությունների աշխատանքներ	505	0	0	505	0,6	0	0	0.4
Գյուղատնտեսություն. անտառտնտեսություն և ձկնորսություն	613	249	0	862	0,7	0.6	0	0.7
Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ	198	0	0	198	0,2	0	0	0,2
Տնային տնտեսությունների գործունեություն	107	0	0	107	0.1	0.	0	0.1
Շինարարություն	66 199	32 114	446	98 759	73.6	83.6	35.0	76.2
Կրթություն	101	312	43	457	0.1	0.8	3.4	0.4
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն	332	0	0	332	0.4	0	0	0,3
SS և տեղեկատվական այլ ծառայություններ	653	151	0	804	0.7	0.4	0	0.6
Իրավաբանական, հաշվապահական, կառավարման, ճարտարապետական, ինժեներական, տեխնիկական փորձարկումների և վերլուծական աշխատանքներ	91	0	0	91	0.1	0	0	0.1
Արդյունաբերություն	5 230	2 020	117	7 367	5.8	5.3	9.2	5.7
Առողջապահություն	141	23	149	313	0.2	0.1	11.7	0.2
Հանքագործական արդյունաբերություն և բացահայտման շահագործում	169	169	23	361	0.2	0.4	1.8	0.3
Այլ պրոֆեսիոնալ, գիտական և փորձագիտական գործունեություն	133	0	0	133	0.1	0	0	0.1
Այլ ծառայություններ	1 138	243	0	1 381	1.3	0.6	0	1.1
Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն	847	590	0	1 437	0.9	1.5	0	1.1
Հեռահաղորդակցություն	161	0	152	314	0.2	0	12.0	0.2

Հիմնական տնտեսական գործունեություն (NACE Rev:2)	Միգրացիոն հոսք				Ընդամենը	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը
	Մեկնած միգրանտ	Վերադարձած միգրանտ	Նոր ժամանած միգրանտ	Ընդամենը					
	Բացարձակ թվաքանակ					Տոկոսներով			
Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն	5 324	646	0	5 970	5,9	1,7	0	4,6	
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլերի նորոգում	5 336	1 117	244	6 697	5,9	2,9	19,2	5,2	
Էլեկտրականության, գազի, ջուրը և լավորակ օդի մատակարարում	280	0	0	280	0,3	0	0	0,2	
Օտարերկյա կազմակերպությունների գործունեություն	0	0	99	99	0	0	7,7	0,1	
Ընդամենը	89 924	38 392	1 273	129 589	100	100	100	100	

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Բ, Աղյուսակ 1 հարց 8 (հիմնական տնտեսական գործունեությունը, այսինքն՝ աշխատանքներ, որ իրականացրել են իրենց ժամանակի մեծ մասի տրամադրումով կամ ստացել են առավելագույն աշխատավարձ/եկամուտ իրենց վերջին միգրացիայի ընթացքում: Մեկնած միգրանտներն անձինք են, ովքեր մեկնել և չեն վերադարձել: Վերադարձած միգրանտները ներառում են այն անձանց, ովքեր վերադարձել են 3 ամսվա, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս անց կամ ավելի ուշ: Նոր ժամանածները՝ տվյալ բնակավայր նոր ժամանած միգրանտներն են:

Միգրանտների համակցությունը

Ժողովրդագրություն

2017թ.-ին Հայաստանի մշտական բնակչության (2.9 միլիոն) կազմում՝ 95.0%-ի ծննդավայրը եղել է Հայաստանը, իսկ 5.0%-ինը՝ արտերկիրը (միգրանտներ): Աղյուսակ 5-ում միգրանտները խմբավորված են ըստ ծննդավայրի, այդ թվում՝ ԱՊՀ այլ երկրներ (2.4%), ՌԴ (0.6%) և Եվրոպական այլ երկրներ (0.1%): Աղյուսակ 6-ում ներկայացված է մշտական բնակչության բաշխումն ըստ սեռի և տարիքային խմբերի: Բնակչության կազմում գերակշռում են կանայք թե՛ ՀՀ-ում ծնված, և թե՛ միգրանտ բնակչության շրջանում (երկրում ծնվածների 51.9%-ը, միգրանտների՝ 59.7%-ը): Միգրանտ բնակչության շրջանում մեծամասնություն (89.3%) են կազմել 25 և բարձր՝ ակտիվ աշխատանքային տարիքի անձիք, ՀՀ-ում ծնված բնակչության՝ 67.7%-ի համեմատաբար: Մինչև 5 տարեկան երեխաները միգրանտների՝ ընդամենը 1.7%-ն են կազմել, ՀՀ-ում ծնված բնակչության՝ 7.3%-ի համեմատ:

Աղյուսակ 5. Բնակչության բաշխումն ըստ ծննդյան երկրի, 2017թ.

Ծննդյան երկիրը	Բացարձակ թվաքանակ	Տոկոսներով
Հայաստան	2 771 464	95.1
Ռուսաստանի Դաշնություն	18 303	0.6
ԱՊՀ այլ երկրներ	69 650	2.4
Եվրոպական այլ երկրներ	3 523	0.1
Այլ	51 806	1.8
Ընդամենը	2 914 745	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքները):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 6 (ծննդավայրը): Այս զեկույցում Հայաստանից դուրս ծնված անձիք դասակարգվում են որպես միգրանտների համակցություն: Նրանք կազմում են բնակչության 4,9%-ը: ԱՊՀ-ն՝ Անկախ պետությունների համագործակցության հասկարվում է:

Աղյուսակ 6. Բնակչության բաշխումն ըստ սեռի և տարիքի, 2017թ.

	Օննայան երկիրը			ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Սեռը						
Տղամարդիկ	1 334 071	57 712	1 391 783	48.1	40.3	47.7
Կանայք	1 437 392	85 569	1 522 961	51.9	59.7	52.3
Ընդամենը	2 771 464	143 281	2 914 745	100	100	100
Տարիքային կառուցվածքը						
0-5 տարեկան	203 078	2 366	205 444	7.3	1.7	7.0
6-14 տարեկան	318 659	4 430	323 089	11.5	3.1	11.1
15-24 տարեկան	374 445	8 597	383 042	13.5	6.0	13.1
25-62 տարեկան	1 434 677	71 499	1 506 177	51.8	49.9	51.7
63 տարեկան և ավելի	440 605	56 389	496 994	15.9	39.4	17.1
Ընդամենը	2 771 464	143 281	2 914 745	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքները):

Օսնոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 1 (սեռը), հարց 3 և 4 (ծննդյան ամիսը և տարին): Հայաստանում կանանց և տղամարդկանց կենսաթոշակի անցնելու տարիքը՝ 63-ն է: Միգրանտները Հայաստանից դուրս ծնված անձինք են:

Տնային տնտեսությունների կազմը

Աղյուսակ 7-ում ներկայացված է տնային տնտեսությունների կազմը: Միգրանտներ ունեցող տնային տնտեսությունների 22.2%-ը բաղկացած է եղել մեկ անձից: Հայաստանում ծնված բնակչության շրջանում ամենատարածվածը երկու և չորս անձից բաղկացած տնային տնտեսություններն են եղել, համապատասխանաբար՝ 19.1% և 19.0% համամասնություններով:

Աղյուսակ 7. Բնակչության բաշխումն ըստ տնային տնտեսությունների կազմի, 2017թ.

S/տ անդամների թիվը	Օննայան երկիրը			ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
1	104 038	15 072	119 110	14.1	22.2	14.8
2	140 375	12 900	153 275	19.1	19.0	19.1
3	112 181	8 809	120 990	15.3	12.9	15.1
4	139 739	12 168	151 907	19.0	17.9	18.9
5	110 310	8 502	118 812	15.0	12.5	14.8
6	78 795	5 739	84 534	10.7	8.4	10.5
7	33 086	3 327	36 413	4.5	4.9	4.5
8+	16 768	1 520	18 288	2.3	2.2	2.3
Ընդամենը	735 291	68 037	803 328	100	100	100

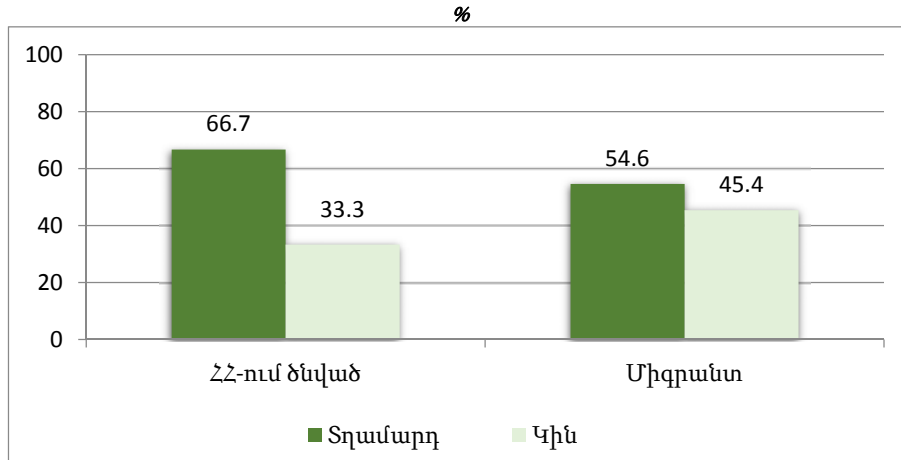
Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Օսնոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 6 (ծննդյան վայրը): Միգրանտներ են համարվել Հայաստանից դուրս ծնված անձինք:

Գծապատկեր 4-ը ցույց է տալիս, որ կնոջ գլխավորությամբ տնային տնտեսությունների մասնաբաժինն ավելի բարձր է եղել միգրանտների (45.4%), քան ՀՀ-ում ծնվածների (33.3%) շրջանում: Աղյուսակ 8-ում ներկայացված են տնային տնտեսությունների գլխավորի բնութագրիչները: Տնային տնտեսությունների ՀՀ-ում ծնվածների գլխավորների դեպքում 42%-ը և միգրանտ գլխավորների դեպքում՝ 56.7%-ը կազմել են 63 տարեկան և ավելի բարձր տարիքի անձիք: Բացի այդ, մանրամասն վիճակագրական տվյալները ցույց են տալիս, որ տնային տնտեսությունների գլխավորի տարիքը միգրանտների դեպքում միջին ցուցանիշը կազմել է 64 տարեկանը, որն ավելի բարձր է, ՀՀ-ում ծնվածների միջին ցուցանիշի՝ 59 տարեկանի համեմատությամբ:

Գծապատկեր 4. Տնային տնտեսությունների գլխավորներն ըստ սեռի, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Աղյուսակ 8. Տնային տնտեսությունների գլխավորի բնութագրիչները, 2017թ.

Տնային տնտեսության գլխավորի	Ծննդյան երկիրը			Տեղակայում		
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը
Մեծը						
Տղամարդիկ	490 313	37 174	527 487	66.7	54.6	65.7
Կանայք	244 978	30 863	275 841	33.3	45.4	34.3
Ընդամենը	735 291	68 037	803 328	100	100	100
Տարիքային բաշխումը						
15-35 տարեկան	53 337	2 455	55 793	7.3	3.6	6.9
36-50 տարեկան	141 759	7 264	149 023	19.3	10.7	18.6
51-62 տարեկան	231 232	19 715	250 947	31.4	29.0	31.2
63 տարեկան և բարձր	308 963	38 603	347 565	42.0	56.7	43.3
Ընդամենը	735 291	68 037	803 328	100	100	100
Ծննդյան երկիրը						
Հայաստան	735 291	0	735 291	100	0	91.5
Ռուսաստանի Դաշնություն	0	5 736	5 736	0	8.4	0.7
ԱՊՀ այլ երկրներ	0	34 888	34 888	0	51.3	4.3
Այլ	0	27 413	27 413	0	40.3	3.4
Ընդամենը	735 291	68 037	803 328	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 2 (կապը տնային տնտեսության գլխավորի հետ): ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 1 (Մեծը), հարց 3 և 4 (ծննդյան տարին և ամիսը), հարց 6 (ծննդավայրը): Միգրանտներ են համարվել Հայաստանից դուրս ծնված անձինք:

Ինչպես ներկայացված է Աղյուսակ 5-ում, ընդհանուր հաշվով շուրջ 70 հազար միգրանտների ծննդավայրը ԱՊՀ այլ երկրներն են եղել, 18 հազարինը՝ Ռուսաստանի Դաշնությունը, իսկ Աղյուսակ 8-ում ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս, որ տնային տնտեսությունների միգրանտ գլխավորների 51.3%-ի ծննդավայրը ԱՊՀ այլ երկրներն են եղել, իսկ 8.4%-ինը՝ ՌԴ-ը:

Զբաղվածություն

Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը սահմանվում է որպես աշխատանքային տարիքի աշխատող բնակչության մասնաբաժին (ԱՄԿ, 2018): Զբաղվածության մասին տեղեկատվությունը հավաքագրվել է 15-75 տարեկան անձանցից: 2017թ.-ին ընդամենը բնակչության շրջանում զբաղվածության մակարդակը կազմել է 49.3%: Ստորև, Աղյուսակ 9-ում ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս միգրանտների համակցության զբաղվածության ավելի ցածր մակարդակ (40.5%)՝ ՀՀ-ում ծնված զբաղվածների (49.8%) համեմատությամբ: Զբաղվածության ամենաբարձր ցուցանիշը գրանցվել է ԱՊՀ այլ երկրներում ծնված միգրանտների շրջանում (47.2%): Ստորև բերված Գծապատկեր 5-ում ներկայացված է զբաղվածությունը՝ ըստ ծննդյան երկրի:

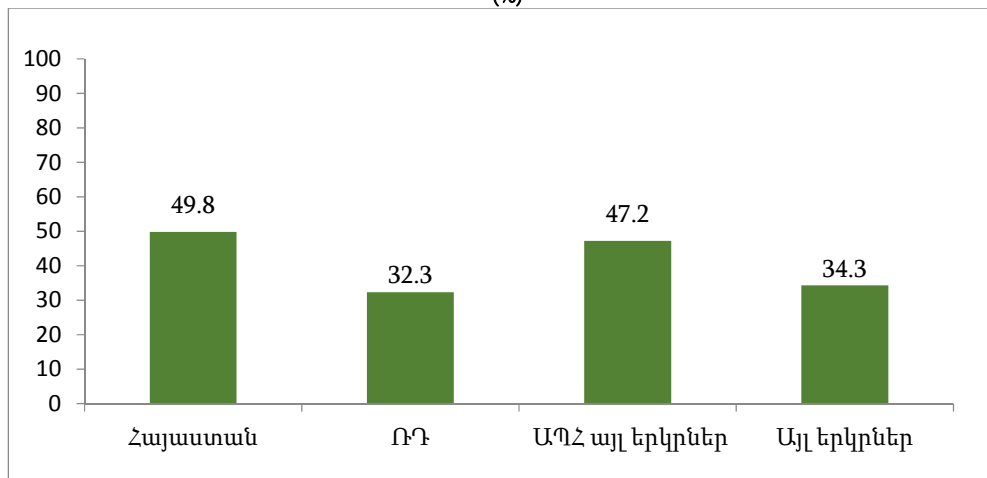
Աղյուսակ 9. Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը. 2017թ.

Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը						
	Գործազուրկ և ոչ ակտիվ			Գործազուրկ և ոչ ակտիվ		
	Զբաղված	Բացարձակ թվաքանակ	Ընդամենը	Զբաղված	Տոկոսներով	Ընդամենը
Ծննդյան երկիրը						
ՀՀ-ում ծնված	1 120 785	1 128 943	2 249 728	49.8	50.2	100
Միգրանտների համակցություն	55 330	81 155	141 945	40.5	59.5	100
Ընդամենը	1 176 115	1 210 097	2 386 212	49.3	50.7	100
Ծննդյան երկիրը՝ մանրամասն						
Հայաստան	1 120 785	1 128 943	2 249 728	49.8	50.2	100
Ռուսաստանի Դաշնություն	4 871	10 212	15 084	32.3	67.7	100
ԱՊՀ այլ երկրներ	32 328	36 205	68 533	47.2	52.8	100
Այլ	18 131	34 737	52 868	34.3	65.7	100
Ընդամենը	1 176 115	1 210 097	2 386 212	49.3	50.7	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.:

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ, Աղյուսակ 1 (զբաղվածություն/վճարովի աշխատանք): ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 6 (ծննդավայրը): Զբաղվածությունը սահմանվում է մոդուլ Դ-ի դիտարկումներով, Աղյուսակ 1 հարց 4 (հիմնական տնտեսական գործունեություն), ներկայացնում է այն անձանց, ովքեր չեն աշխատել անցած 7 օրվա ընթացքում, սակայն կարող են վերադառնալ իրենց աշխատանքին կամ ովքեր բացակայել են 6 ամսից պակաս ժամանակով: Այն ներառում է 15-75 տարեկաններին: Միգրանտներ են համարվել Հայաստանից դուրս ծնվածները:

Գծապատկեր 5: Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը՝ ըստ ծննդյան երկրի, 2017թ. (%)

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Աղյուսակ 10-ում ամփոփված են բնակչության՝ ըստ հիմնական տնտեսական գործունեության բաշխման վերաբերյալ տվյալները: Տնտեսական գործունեության երեք ամենատարածված տեսակներն են եղել 1) գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն, որում զբաղված է եղել ՀՀ-ում ծնվածների 35.4%-ը, միգրանտների համակցության՝ 36.3%-ը 2) մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլետների նորոգում, որում զբաղված է եղել ՀՀ-ում ծնվածների 9.8%-ը, միգրանտների համակցության՝ 8.6% և 3) կրթություն, որում զբաղված է եղել ՀՀ-ում ծնվածների 9.3%-ը, իսկ միգրանտների համակցության՝ 9.8%-ը:

Աղյուսակ 10. Բնակչությունն ըստ հիմնական տնտեսական գործունեության (NACE Rev: 2), 2017թ.

Հիմնական տնտեսական գործունեությունը (NACE Rev:2)	Ծննդյան երկիրը			ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում	17 430	1 362	18 791	1.6	2.5	1.6
Օտարերկրյա կազմակերպությունների գործունեություն	2 553	779	3 332	0.2	1.4	0.3
Տնային տնտեսությունների գործունեությունը որպես գործատու, չտարբերակված ապրանքների և ծառայությունների արտադրություն սեփական սպառման համար	1 150	0	1 150	0.1	0	0.1
Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն	10 299	676	10 975	0.9	1.2	0.9
Գյուղատնտեսություն, անտառտնտեսություն և ձկնորսություն	396 517	20 064	416 580	35.4	36.3	35.4
Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ	21 193	1 769	22 962	1.9	3.2	2
Շինարարություն	56 377	2 386	58 763	5.0	4.3	5.0
Կրթություն	104 070	5 448	109 518	9.3	9.8	9.3
Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և օդորակման մատակարարում	23 577	1 056	24 633	2.1	1.9	2.1
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն	17 347	308	17 655	1.5	0.6	1.5
Առողջապահական և սոցիալական սպասարկում	46 467	2 128	48 595	4.1	3.8	4.1
ՏՏ և տեղեկատվական այլ ծառայություններ	7 734	275	8 009	0.7	0.5	0.7
Իրավաբանական և հաշվապահական գործունեություն, ճարտարապետական և ճարտարագիտական գործունեություն, տեխնիկական փորձարկումներ և վերլուծական աշխատանքներ	9 153	18	9 171	0.8	0	0.8
Արդյունաբերություն	85 265	4 822	90 087	7.6	8.7	7.7
Հանքագործական արդյունաբերություն և բաց հանքերի շահագործում	16 780	447	17 227	1.5	0.8	1.5
Պրոֆեսիոնալ, գիտական և փորձագիտական այլ գործունեություն	4 056	0	4 056	0.4	0	0.3
Սպասարկման այլ ծառայություններ	31 267	2 034	33 301	2.8	3.7	2.8
Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն	85 746	4 142	89 888	7.7	7.5	7.6
Հրատարակչական գործ, տեսալսողական ծրագրերի կազմում և հեռարձակում	6 266	526	6 793	0.6	1.0	0.6
Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	2 948	0	2 948	0.3	0	0.3
Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ	2 715	135	2 850	0.2	0.2	0.2

Հիմնական տնտեսական գործունեությունը (NACE Rev:2)	Օնոնյան երկիրը			ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Հեռահաղորդակցություն	6 567	169	6 736	0.6	0.3	0.6
Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն	47 100	1 906	49 006	4.2	3.4	4.2
Ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և մշակում	7 534	110	7 644	0.7	0.2	0.7
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում	109 987	4 772	114 759	9.8	8.6	9.8
Ընդամենը	1 120 098	55 331	1 175 429	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.:

Օանոնյություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ, Աղյուսակ 1 հարց 4 (Հիմնական տնտեսական գործունեությունը), ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 6 (ծննդավայրը), ներառում է 15-75 տարեկաններին: Միգրանտներ են համարվել Հայաստանից դուրս ծնվածները:

Աղյուսակ 11-ում ներկայացված է միգրանտների համակցության զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցության վերաբերյալ, իսկ աղյուսակ 12-ում՝ միգրանտների համակցության հիմնական տնտեսական գործունեության վերաբերյալ տվյալներն ըստ սեռի բաշխման: Ընդ որում, ըստ աղյուսակ 11-ում ներկայացված տվյալների, միգրանտների համակցության զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը տղամարդկանց շրջանում կազմել է՝ 54.1%, կանանց՝ 31.6%-ի համեմատ: Աղյուսակ 12-ի տվյալներից՝ միգրանտ տղամարդկանց և կանանց շրջանում կարելի է առանձնացնել հիմնական տնտեսական գործունեության առավել տարածված 3 տեսակները՝ 1) գյուղատնտեսություն, անտառտնտեսություն և ձկնորսություն (տղամարդկանց՝ 31.2% և կանանց՝ 42%), 2) արդյունաբերություն (տղամարդկանց՝ 9.8% և կանանց՝ 7.5%) և 3) կրթություն (տղամարդկանց՝ 6.5% և կանանց՝ 13.6%):

Աղյուսակ 11. Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցությունը միգրանտների շրջանում՝ ըստ սեռի, 2017թ.

Զբաղվածություն-բնակչություն հարաբերակցություն	Մեռը			Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը
	Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Զբաղված	29 375	25 956	55 331	54.1	31.6	40.5
Գործազուրկ և ոչ ակտիվ	24 889	56 266	81 155	45.9	68.4	59.5
Ընդամենը	54 264	82 221	136 485	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.:

Օանոնյություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ, Աղյուսակ 1 (զբաղվածություն/վճարովի աշխատանք կամ եկամտաբեր զբաղմունք), ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 1 (Մեռը): Այս տվյալներում ներկայացված են այն անձինք, ովքեր նախորդող 7 օրերի ընթացքում չեն աշխատել, սակայն կարող էին վերադառնալ իրենց աշխատանքին կամ անձինք, ովքեր բացակայել են 6 ամսից պակաս ժամանակով: Այն ներառում է 15- 75 տարեկան միգրանտների համակցությունը:

Աղյուսակ 12. Միգրանտների համակցության հիմնական տնտեսական գործունեությունը (NACE Rev, 2)՝ ըստ սեռի, 2017թ.

Հիմնական տնտեսական գործունեությունը (NACE Rev,2)	Մեղը			Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը
	Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում	970	392	1 362	3.3	1.5	2.5
Օտարերկրյա կազմակերպությունների գործունեություն	268	511	779	0.9	2	1.4
Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն	500	177	676	1.7	0.7	1.2
Գյուղատնտեսություն, անտառտնտեսություն և ձկնորսություն	9 159	10 905	20 064	31.2	42	36.3
Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ	881	888	1 769	3	3.4	3.2
Շինարարություն	2 386	0	2 386	8.1	0	4.3
Կրթություն	1 916	3 531	5 448	6.5	13.6	9.8
Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում	966	90	1 056	3.3	0.3	1.9
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն	251	57	308	0.9	0.2	0.6
Առողջապահություն և սոցիալական սպասարկում	469	1 660	2 128	1.6	6.4	3.8
SS և այլ ինֆորմացիոն ծառայություններ	141	135	275	0.5	0.5	0.5
Բրավաբանական, հաշվապահական, կառավարման, ճարտարապետական, ինժեներական, տեխնիկական փորձարկումների և վերլուծական աշխատանքներ	18	0	18	0.1	0	0
Արդյունաբերություն	2 878	1 943	4 822	9.8	7.5	8.7
Հանքագործական արդյունաբերություն և բացհանքերի շահագործում	372	75	447	1.3	0.3	0.8
Պրոֆեսիոնալ, գիտական և փորձագիտական այլ գործունեություն	974	1 060	2 034	3.3	4.1	3.7
Այլ ծառայությունների աշխատանքներ	2 440	1 701	4 142	8.3	6.6	7.5
Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն	297	230	526	1	0.9	1
Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ	135	0	135	0.5	0	0.2
Հեռահաղորդակցություն	0	169	169	0	0.6	0.3
Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն	1 822	85	1 906	6.2	0.3	3.4
Ջրամատակարարում, ջրահեռացում, թափոնների կառավարում և մշակում	0	110	110	0	0.4	0.2
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում	2 533	2 239	4 772	8.6	8.6	8.6
Ընդամենը	29 375	25 956	55 331	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.

Օսնոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ, Աղյուսակ 1 հարց 4 (հիմնական տնտեսական գործունեություն), ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 1 (սեռը), ներառում է 15-75 տարեկան միգրանտների համակցությունը:

Աղյուսակ 13-ում ներկայացված է բնակչության բաշխումն ըստ զբաղվածության կարգավիճակի և աշխատավայրի սեփականության ձևի: Միգրանտների համակցությունում մեծամասնությունը կազմել են վարձու աշխատողները (միգրանտների համակցության՝ 57.9%-ը, ՀՀ-ում ծնվածների՝ 58.3%-ի համեմատ, մանրամասները՝ Գծապատկերներ 6ա և 6բ-ում): Ավելին, բնակչության նշված երկու խմբերի դեպքում էլ մեծամասնությունն աշխատել է մասնավոր (ՀՀ-ում ծնվածների 77%-ը և միգրանտների 76%-ը) և պետական ձեռնարկություններում (ՀՀ-ում ծնվածների 20.3%-ը և միգրանտների 21.5%-ը):

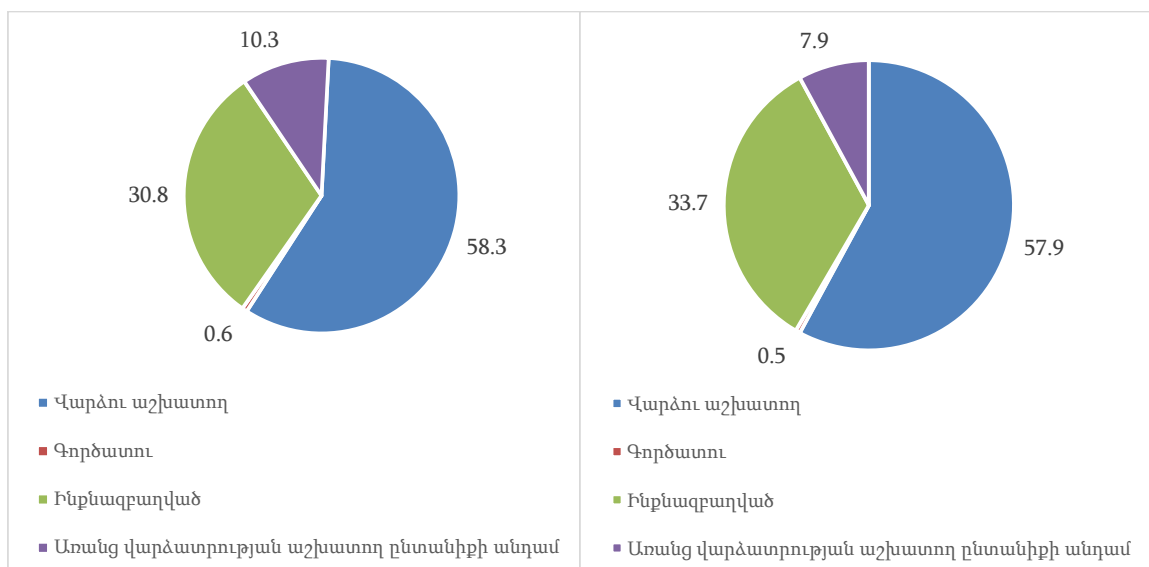
Աղյուսակ 13. Բնակչության զբաղվածության կարգավիճակը և աշխատավայրի սեփականության ձևը, 2017թ.

	Ծննդյան երկիրը			Միգրանտների համակցություն		
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտների համակցություն	Ընդամենը
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Զբաղվածության կարգավիճակը						
Վարձու աշխատող	653 130	32 045	685 175	58.3	57.9	58.3
Գործատու	7 124	304	7 428	0.6	0.5	0.6
Ինքնազբաղված	345 168	18 623	363 790	30.8	33.7	30.9
Առանց վարձատրության աշխատող ընտանիքի անդամ	115 363	4 359	119 722	10.3	7.9	10.2
Ընդամենը	1 120 785	55 331	1 176 115	100	100	100
Աշխատավայրի սեփականության ձևը						
Պետական	228 074	11 891	239 964	20.3	21.5	20.4
Համայնքային	21 504	459	21 963	1.9	0.8	1.9
Հասարակական, կրոնական կազմակերպություն, միջազգային կազմակերպության ներկայացուցչություն	5 083	779	5 862	0.5	1.4	0.5
Մասնավոր ձեռնարկություն	863 941	42 043	905 984	77.0	76.0	77.0
Մասնավոր գործատու	3 028	159	3 187	0.3	0.3	0.3
Ընդամենը	1 121 629	55 331	1 176 960	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ. Աղյուսակ 1 հարց 5 (զբաղվածության կարգավիճակը), հարց 7 (աշխատավայրի սեփականությունը): ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա. Աղյուսակ 1 հարց 6 (ծննդյան վայրը), ներառում է 15-75 տարեկան անձանց: Վարձու աշխատող է անձը, ով աշխատում է գրավոր պայմանագրի կամ բանավոր համաձայնության հիման վրա: Ինքնազբաղված է անձը, ով ինքնուրույն կամ մեկ կամ մի քանի գործընկերների հետ զբաղված է եկամտաբեր գործունեությամբ՝ առանց աշխատողների ներգրավման, իսկ ներգրավելու դեպքում այն չի կարող կրել մշտական բնույթ: Հայաստանից դուրս ծնվածները սահմանվում են որպես միգրանտների համակցություն :

Գծապատկերներ 6ա և 6բ. ՀՀ-ում ծնված բնակչությունը (ձախից) և միգրանտների համակցությունը (աջից) ըստ զբաղվածության կարգավիճակի, %, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով), Գծապատկեր 6ա՝ ձախից, Գծապատկեր 6բ՝ աջից:

Աղյուսակ 14-ում ներկայացված է միգրանտների համակցության բաշխումն ըստ սեռի, զբաղվածության կարգավիճակի և աշխատավայրի սեփականության ձևի: Ընդհանուր առմամբ, տղամարդկանց և կանանց տեսակարար կշիռներն ըստ զբաղվածության կարգավիճակի և աշխատավայրի սեփականության ձևի դրսևորել են համանման միտումներ: Երկու սեռերի դեպքում էլ գերակշիռ մեծամասնություն են կազմել վարձու աշխատողները՝ մասնավոր ձեռնարկությունում:

Աղյուսակ 14. Միգրանտների զբաղվածության կարգավիճակն ու աշխատավայրի սեփականության ձևն ըստ սեռի, 2017թ.

Սեռը	Սեռը			Սեռը		
	Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը	Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Զբաղվածության կարգավիճակը						
Վարձու աշխատող	17 924	14 121	32 045	61.0	54.4	57.9
Ինքնազբաղված	152	152	304	0.5	0.6	0.5
Առանց վարձատրության աշխատող ընտանիքի անդամ	10 122	8 501	18 623	34.5	32.8	33.7
Ընդամենը	1 177	3 182	4 359	100	100	100
Աշխատավայրի սեփականության ձևը						
Պետական	5 529	6 362	11 891	18.8	24.5	21.5
Համայնքային	203	256	459	0.7	1.0	0.8
Հասարակական, կրոնական կազմակերպություն, միջազգային կազմակերպության ներկայացուցչություն	268	511	779	0.9	2.0	1.4
Մասնավոր ձեռնարկություն	23 374	18 669	42 043	79.6	71.9	76
Մասնավոր գործատու	0	159	159	0	0.6	0.3
Ընդամենը	29 375	25 956	55 331	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.-,.

Օանդություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Դ, Աղյուսակ 1 հարց 5 (զբաղվածության կարգավիճակը), հարց 7 (աշխատավայրի սեփականության ձևը): ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 1 (սեռը): Վարձու աշխատողն անձն է, ով աշխատում է գրավոր պայմանագրի կամ բանավոր համաձայնության հիման վրա: Ինքնազբաղվածն անձն է, ով ինքնուրույն կամ մեկ կամ մի քանի գործընկերների հետ զբաղված է եկամտաբեր գործունեությամբ՝ առանց աշխատողների ներգրավման, իսկ ներգրավելու դեպքում այն չի կարող կրել մշտական բնույթ: Այն ներառում է 15-75 տարեկան միգրանտների համակցությունը:

Կրթություն և առողջություն

Աղյուսակ 15-ում ներկայացված է բնակչության բաշխումն ըստ ստացած կրթական ամենաբարձր մակարդակի և առողջապահական ծառայության հասանելիության: Ընդհանուր առմամբ, միգրանտների համակցությունն ունի կրթական ավելի բարձր մակարդակ, քան ՀՀ-ում ծնվածները: Այսպես, միգրանտների համակցությունում միջնակարգ և բարձրագույն կրթություն ունեցողները կազմել են 85.2%, ՀՀ-ում ծնվածների՝ 78.4%-ի համեմատ: Գծապատկեր 7-ում ներկայացված են բնակչության կրթական մակարդակները՝ միգրանտների և ՀՀ-ում ծնված բնակչության շրջանում, ըստ որի բարձրագույն կրթություն ունեցող միգրանտների համակցությունը 3.9 տոկոսային կետով գերազանցում է ՀՀ-ում ծնվածներինը:

Ինչ վերաբերվում է առողջապահությանը, ապա սույն զեկույցում այն դիտարկվել է առողջության ապահովագրություն ունենալը, ինչը հաճախ կապված է զբաղվածության կամ տնային տնտեսության առնվազն մեկ անդամի՝ հիմնական ծառայությունների փաթեթից (ՀՕՓ) օգտվելու իրավունքի հետ: Աղյուսակ 15-ում ներկայացված տվյալներից երևում է, որ բնակչության միայն

2.6%-ին է հասանելի եղել առողջական ապահովագրությունը, իսկ 97.4%-ը չի օգտվել առողջության ապահովագրությունից:

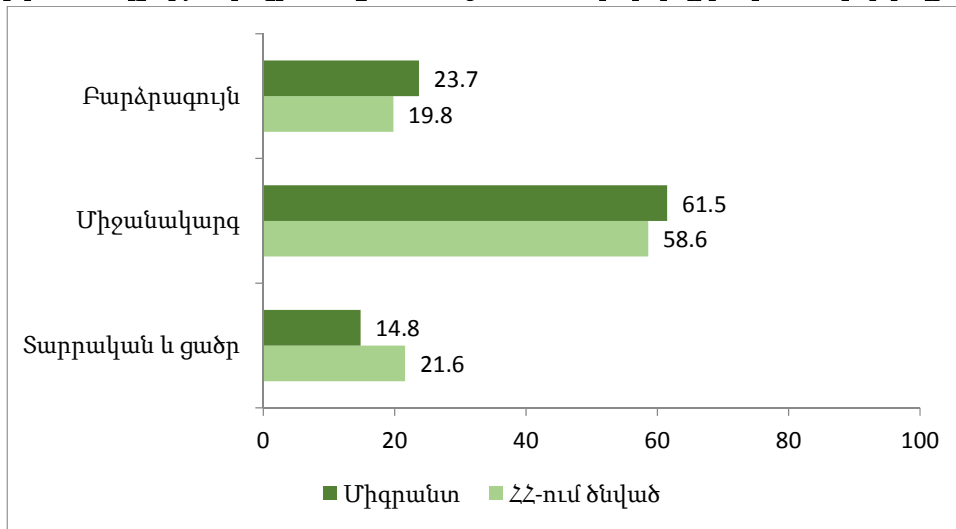
Աղյուսակ 15. Բնակչության ստացած ամենաբարձր կրթական մակարդակը և առողջապահության հասանելիությունը, 2017թ.

	Ծննդյան երկիրը			ՀՀ-ում ծնված		
	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը	ՀՀ-ում ծնված	Միգրանտ	Ընդամենը
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Կրթական մակարդակը						
Տարրական և ցածր	555 539	20 901	576 440	21.6	14.8	21.4
Միջնակարգ	1 504 962	86 601	1 591 562	58.6	61.5	58.7
Բարձրագույն	507 885	33 414	541 299	19.8	23.7	20
Ընդամենը	2 568 386	140 915	2 709 301	100	100	100
Առողջապահության հասանելիությունը						
Ոչ	2 533 659	134,368	2 668 027	97.4	97.6	97.4
Այո	67 961	3,240	71 202	2.6	2.4	2.6
Ընդամենը	2 601 621	137,608	2 739 229	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.,

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 9 (ավարտած կրթությունը): ՏՏԿԱՀ մոդուլ Թ, Աղյուսակ 1 հարց 36 և 37 (առողջապահություն): Տարրական կրթությունը ներառում է տարրական և ընդհանուր (հիմնական կրթություն) ունեցող անձանց, միջնակարգ կրթությունը ներառում է միջնակարգ և նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն ունեցողների, բարձրագույն կրթությունը ներառում է բարձրագույն և հետբուհական կրթություն ունեցողների: Առողջապահության հասանելիությունը սահմանվում է որպես՝ տնային տնտեսության առնվազն մեկ անդամի՝ հիմնական ծառայությունների փաթեթից (ՀԾՓ) օգտվելու իրավունքը կամ առողջության ապահովագրություն ունենալը:

Գծապատկեր 7. Բնակչության բաշխումն ըստ ստացած ամենաբարձր կրթական մակարդակի, 2017թ.,%

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով):

Աղյուսակ 16-ում ներկայացված է միգրանտների կրթական մակարդակի և առողջապահության հասանելիության վիճակագրությունն ըստ սեռի: Միգրանտ կանանց շրջանում կրթական մակարդակն ավելի բարձր է, քան տղամարդկանց շրջանում: Բարձրագույն կրթություն ունեցող միգրանտ կանանց տեսակարար կշիռը 2.9 տոկոսային կետով ավելի բարձր է, քան տղամարդկանցը: Ինչպես ընդհանուր բնակչությունը, այնպես էլ տղամարդ և կին միգրանտներն ունեցել են առողջապահական ծառայությունների ցածր հասանելիություն:

Աղյուսակ 16. Միգրանտներն ըստ ստացած կրթական ամենաբարձր մակարդակի, առողջապահության հասանելիության և սեռի, 2017թ.

	Սեռը			Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը
	Տղամարդիկ	Կանայք	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Կրթության մակարդակը						
Տարրական և ցածր	7 892	13 009	20 901	14.1	15.3	14.8
Միջնակարգ	34 150	52 451	86 601	60.9	61.9	61.5
Բարձրագույն	14 077	19 337	33 414	25.1	22.8	23.7
Ընդամենը	56 118	84 797	140 915	100	100	100
Առողջապահության հասանելիությունը						
Ոչ	52 168	82 200	134 368	97.3	97.9	97.6
Այո	1 462	1 779	3 240	2.7	2.1	2.4
Ընդամենը	53 630	83 978	137 608	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.:

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ա, Աղյուսակ 1 հարց 9 (ավարտած կրթությունը), ՏՏԿԱՀ մոդուլ Թ, Աղյուսակ 1 հարց 36 և 37 (առողջապահություն): Տարրական կրթությունը ներառում է տարրական և ընդհանուր (հիմնական կրթություն) կրթություն ունեցողների, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն ունեցողների, բարձրագույն կրթությունը ներառում է անձանց, ովքեր ունեն բարձրագույն կամ հետբուհական կրթություն: Առողջապահության հասանելիությունը սահմանվում է որպես տնային տնտեսության առնվազն մեկ անդամի իրավունքը օգտվելու հիմնական ծառայությունների փաթեթից (ՀՕՓ) կամ առողջության ապահովագրությունից օգտվելը: Տվյալները վերաբերվում են միայն միգրանտների համակցությանը:

Դրամական և ապրանքային հոսքեր (Տրանսֆերտներ)

Դրամական և ապրանքային հոսքերը սահմանվել են հարցմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում (այսինքն՝ 2016թ.-ին) արտերկիր կատարված կանխիկ գումար կամ բնեղեն փոխանցումները: Այս մասին հարցումներն արվել են ինչպես վերջին միգրանտների, այնպես էլ մշտական բնակչության շրջանում: Աղյուսակ 17-ում ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս, որ վերջին միգրանտներից՝ 131 հազար մարդ, տրանսֆերտներ են ուղարկել արտերկիր⁸, որոնց մոտ կեսը (48.5%) փոխանցումներ են կատարել ընտանիքի անմիջական անդամին, և շատ քչերն են (1.5%), որ փոխանցումներ կատարել են ազգականներին կամ ծանոթներին:

Աղյուսակ 17. Վերջին միգրանտների փոխանցումները, 2016թ.

	Բացարձակ թվաքանակ	Տոկոսներով
Վերջին միգրանտների փոխանցումները		
Անմիջական ընտանիքին	126 746	48.5
Ազգականներին կամ ծանոթներին	4 025	1.5
Անմիջական ընտանիքին և ծանոթներին	205	0.1
Ոչ	130 391	49.9
Ընդամենը	261 367	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով)

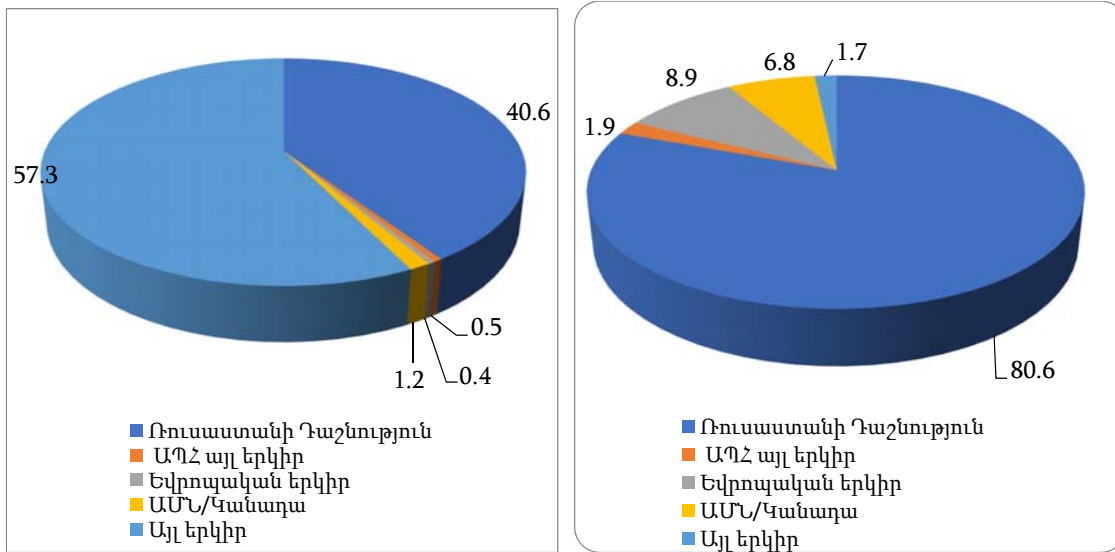
Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Բ, Աղյուսակ 1 հարց 9: Փոխանցումները սահմանվում են որպես կանխիկ գումար կամ բնեղեն փոխանցումներ արտերկիր՝ անցած 12 ամիսների ընթացքում (այսինքն՝ 2016թ.-ին): Ընտրանքային բնակչությունը ներառում է՝ եմիգրանտներին (արտագաղթել և չեն վերադարձել), վերադարձած միգրանտներին (վերադարձել են 3 ամսվա ընթացքում, 3-12 ամսվա ընթացքում և 12 ամիս կամ ավել բացակայությունից հետո), և իմիգրանտներին (նորեկ են Հայաստանում)՝ 2016-2017թթ. ընթացքում:

⁸ Այս հարցին պատասխանել են միայն վերջին միգրանտները 2016-2017թթ.՝ ՏՏԿԱՀ, Բաժին Բ (Միգրացիա)

Հաշվի առնելով, որ տրանսֆերտները կարող են լինել տնային տնտեսությունների եկամտի աղբյուր, մշտական բնակչության տնային տնտեսությունների միջև դրամական և ապրանքային հոսքերի մասին տրվել են առավել մանրամասն հարցեր: Ստորև բերված Գծապատկերներ 8ա և 8բ-ում ներկայացված են տվյալներ 2016թ.ին փոխանցումների ծագման և ուղարկման վայրերի մասին: Չախակողմյան գծապատկերում ներկայացված է Հայաստանից ուղարկվող տրանսֆերտների հոսքը: Ընդհանուր հաշվով, շուրջ 17.5 հազար տնային տնտեսության մշտական անդամներ նշել են, որ 2016թ. ին փոխանցումներ են կատարել: Նրանց 40.6%-ը նշել է, որ դրամ կամ ապրանք է ուղարկել ՌԴ, 0.5%-ը՝ տրանսֆերտներ է կատարել ԱՊՀ այլ երկրներ և 1.2%-ը՝ Եվրոպական երկրներ:

Աջակողմյան գծապատկերում ներկայացված է դեպի Հայաստան փոխանցումների հոսքը: Ընդհանուր հաշվով, մշտական բնակչությունից շուրջ 241.5 հազար մարդ հաղորդել է, որ նվերներ կամ օգնություն է ստացել արտերկրից, որոնց ավելի քան 80%-ը տրանսֆերտները ստացել է ՌԴ-ից, 8.9%-ը՝ եվրոպական երկրներից և 6.8%-ը՝ Միացյալ Նահանգներից կամ Կանադայից:

Գծապատկերներ 8ա և 8բ. Մշտական բնակչության՝ փոխանցումների ստացման երկիրը (ձախից) և ծագման երկիրը (աջից), 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքներով), Գծապատկեր 8ա-ում՝ ձախից ցույց է տրված մշտական բնակչության կողմից Հայաստանից ուղարկված փոխանցումներն ըստ երկրների: Գծապատկեր 8բ-ում՝ աջից՝ ցույց է տրված ՀՀ-ում ստացված փոխանցումների ծագման երկրները:

Աղյուսակներ 18 և 19-ը ներկայացնում են որոշ լրացուցիչ տեղեկություններ Հայաստանից ուղարկվող և ստացվող տրանսֆերտների մասին: Ինչ վերաբերում է ՀՀ-ից ուղարկվող տրանսֆերտներին, Աղյուսակ 18-ում ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս, որ մշտական բնակչության 36.7%-ը արտերկիր տրանսֆերտներ է կատարել ամսական պարբերականությամբ, 34.5%-ը՝ եռամսյակային և 28.8%-ը՝ տարեկան պարբերականությամբ: Բոլոր 9 հազար մշտական բնակիչները, ովքեր հայտնել են արտերկիր տրանսֆերտներ ուղարկելու մասին, նշել են, որ փոխանցումները կատարվել են ստացողների ընթացիկ սպառման նպատակով, ներառյալ առողջության և կրթության ծախսերը: Իրականացված փոխանցումների 46.4%-ը կատարվել են բանկերի միջոցով, իսկ 53.6%-ը՝ այլ եղանակներով: Այլ եղանակները, թերևս, եղել են նաև ոչ դրամական փոխանցումները, օրինակ նյութական ապրանքներ, որոնք գնվել կամ պատրաստվել են մշտական բնակչության կողմից:

Աղյուսակ 18. Տրանսֆերտներ մշտական բնակչության շրջանում՝ որպես ուղարկողներ, 2016թ.

	Մշտական կացության կարգավիճակ			Ներկա/Ժամանակավոր բացակա	Մշտապես բացակա	Ընդամենը
	Ներկա/Ժամանակավոր բացակա	Մշտապես բացակա	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Տրանսֆերտներ (ուղարկում են)						
Ռուսաստանի Դաշնություն	1 788	5 309	7 097	15.6	88.5	40.6
ԱՊՀ այլ երկրներ	0	84	84	0	1.4	0.5
Եվրոպական երկրներ	0	75	75	0	1.2	0.4
ԱՄՆ/Կանադա	0	203	203	0	3.4	1.2
Այլ*	9 694	329	10 023	84.4	5.5	57.3
Ընդամենը	11 482	6 000	17 482	100	100	100
Տրանսֆերտների պարբերականությունը						
Ամսական	5 827	636	6 463	50.2	10.6	36.7
Եռամսյակային	3 899	2 167	6 066	33.6	36.1	34.5
Տարեկան	1 876	3 197	5 073	16.2	53.3	28.8
Ընդամենը	11 602	6 000	17 602	100	100	100
Տրանսֆերտների օգտագործումը						
Ստացողների ընթացիկ սպառման ծախսերի համար	7 940	1 152	9 092	100	100	100
Ստացողի շինարարական ծախսերի կամ անշարժ և շարժական գույք ձեռք բերելու համար	0	0	0	0	0	0
Ընդամենը	7 940	1 152	9 092	100	100	100
Փոխանցման եղանակը						
Բանկ	3 010	1 152	4 162	38.5	100	46.4
Այլ	4 810	0	4 810	61.5	0	53.6
Ընդամենը	7 820	1 152	8 972	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ. (բնակչության կշռված արդյունքով):

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ը (Դրամական և ապրանքային հոսքեր տնային տնտեսությունների միջև): Աղյուսակ 1 հարց 2 (տեղը, փոխանցման վայրը), հարց 3 (փոխանցման պարբերականությունը), հարց 6 (փոխանցման եղանակը), հարց 7 (դրամի փոխանցման նպատակը): Տրանսֆերտը սահմանվում է որպես ցանկացած դրամ կամ ապրանք, այդ թվում՝ տնային տնտեսության կողմից գնված կամ պատրաստված, որն ուղարկվել է Հայաստանից դուրս գտնվող անձի (անկախ մշտական կացության կարգավիճակից)՝ որպես նվեր կամ օգնություն անցած 12 ամսվա ընթացքում: Ժամանակավորապես բացակա մշտական բնակիչ է համարվել այն անձը, ով բացակայել է մինչև մեկ տարի ժամանակով (տնային տնտեսության անդամ id: 1-12. 77): Երկարաժամկետ բացակա սահմանվել են այն անձինք, ովքեր բացակա են եղել ավելի քան մեկ տարի կամ երբեք չեն ապրել Հայաստանում (տնային տնտեսության անդամ id: 99):

(*) Այլի մեջ ներառված չեն ԱՄՆ-ը/ Կանադան:

Աղյուսակ 19-ում ներկայացված են Հայաստան ուղարկված փոխանցումները: Ավելի քան 241,5 հազար մարդ մշտական բնակչությունից, արտերկրից ստացել են տրանսֆերտներ, որոնց ճնշող մեծամասնությունը (80.6%) ստացվել են ՌԴ-ից: Տրանսֆերտների ներհոսքը եղել է բավականին կայուն՝ 44.9% ամսական, 31.7% եռամսյակային և 23.4% տարեկան պարբերականությամբ: Ինչպես ուղարկվող տրանսֆերտների դեպքում, մշտական բնակչության 98.4%-ը ստացված դրամն օգտագործել են ընթացիկ սպառման նպատակով, այդ թվում՝ կրթության և առողջությանը ծախսերը հոգալու համար: Մշտական բնակչության 95%-ը տրանսֆերտներն ստացել է բանկային փոխանցման ճանապարհով:

Աղյուսակ 19. Տրանսֆերտներ մշտական բնակչության շրջանում՝ որպես ստացողներ, 2016թ.

	Մշտական կացության կարգավիճակ			Ներկա/ Ժամանա- կավոր բացակա	Մշտապես բացակա	Ընդամենը
	Ներկա/ Ժամանա- կավոր բացակա	Մշտապես բացակա	Ընդամենը			
	Բացարձակ թվաքանակ			Տոկոսներով		
Տրանսֆերտներ (ստացման երկիրը)						
Ռուսաստանի Դաշնություն	107 508	87 086	194 595	94.1	68.5	80.6
ԱՊՀ այլ երկրներ	1 758	2 816	4 574	1.5	2.2	1.9
Եվրոպական երկրներ	2 584	19 007	21 591	2.3	14.9	8.9
ԱՄՆ/ Կանադա	354	16 174	16 528	0.3	12.7	6.8
Այլ	2 063	2 125	4 189	1.8	1.7	1.7
Ընդամենը	114 269	127 211	241 480	100	100	100
Փոխանցման պարբերականությունը						
Ամսական	59 264	49 160	108 424	51.9	38.6	44.9
Եռամսյակային	37 139	39 304	76 444	32.5	30.9	31.7
Տարեկան	17 866	38 747	56 612	15.6	30.5	23.4
Ընդամենը	114 269	127 211	241 480	100	100	100
Տրանսֆերտների օգտագործումը						
Ստացողների ընթացիկ սպառման ծախսերի	110 439	121 833	232 272	97.1	99.6	98.4
Ստացողի շինարարական ծախսերի կամ անշարժ և շարժական գույք ձեռք բերման	2 104	304	2 408	1.8	0.2	1.0
Ուղարկողի համար շինարարական ծախսերի կամ անշարժ գույքի ձեռք բերման	1 211	210	1 421	1.1	0.2	0.6
Ընդամենը	113 754	122 347	236 101	100	100	100
Փոխանցման եղանակը						
Բանկ	111 608	112 581	224 189	98.1	92.2	95.0
Փոստ	242	795	1 038	0.2	0.7	0.4
Այլ	1 904	8 789	10 693	1.7	7.2	4.5
Ընդամենը	113 754	122 166	235 920	100	100	100

Աղբյուրը՝ ՏՏԿԱՀ, 2017թ.- (բնակչության կշռված արդյունքով)

Ծանոթություն՝ ՏՏԿԱՀ մոդուլ Ը (Դրամական և ապրանքային հոսքեր տնային տնտեսությունների միջև), Աղյուսակ 2 հարց 2 (ուղարկողի գտնվելու վայրը), հարց 3 (փոխանցման պարբերականությունը), հարց 6 (փոխանցման եղանակը), հարց 7 (դրամի փոխանցման նպատակը): Տրանսֆերտը սահմանվում է որպես ցանկացած դրամ կամ ապրանք, որը տնային տնտեսությունը ստացել է որպես նվեր կամ օգնություն (անկախ մշտական կացության կարգավիճակից) Հայաստանից դուրս գտնվող անհատից՝ անցած 12 ամսվա ընթացքում: Ժամանակավորապես բացակա մշտական բնակիչ համարվում է մինչև մեկ տարի ժամկետով ներկա կամ բացակա անհատը (տնային տնտեսության անդամ id: 1-12. 77): Մշտապես բացակա են նրանք, ովքեր բացակայել են ավելի քան մեկ տարի կամ երբեք չեն ապրել Հայաստանում (տնային տնտեսության անդամ id: 99): (*) Այլ-ի մեջ չեն մտնում ԱՄՆ / Կանադա:

Հղումներ

EuroStat. “Glossary: Migration”. 2000: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Net_migration.

EuroStat. “NACE Rev. 2: Statistical classification of economic activities in the European Community”. 2008: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF>.

International Labour Organization (ILO). “Employment-to-population ratio”. 2018. https://www.ilo.org/ilostat-files/Documents/description_EPR_EN.pdf.

Համաշխարհային բանկ, «Հայաստան – Կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտություն, 2016թ.-. Տնային տնտեսության հարցաշար - անգլերեն», 2016թ. -ա, <http://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/2966>

Համաշխարհային բանկ, «Հայաստան – Կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտություն, 2016թ.-. փաստաթղթեր», 2016թ.-բ, <http://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/2966>

Արմստատ, Տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի (կենսապայմանների) ամբողջացված հետազոտության անվանազերծված միկրոտվյալների բազա, 2017 (ըստ տնային տնտեսության անդամների) <https://www.armstat.am/en/?nid=206>

Արմստատ, Տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի (կենսապայմանների) ամբողջացված հետազոտության գործիքները, 2017, <https://www.armstat.am/am/?nid=208>

Հավելված

Հավելվածի Աղյուսակ 1. Օնոնյան երկրների ցանկը

Եվրոպական երկրներ	ԱՊՀ երկրներ
Բելգիա	Ռուսաստանի Դաշնություն
Բուլղարիա	Ուկրաինա
Չեխիայի հանրապետություն	Բելառուս
Դանիա	Մոլդովա
Գերմանիա	Հայաստան
Էստոնիա	Ղազախստան
Իռլանդիա	Ուզբեկստան
Հունաստան	Ղրղզստան
Իսպանիա	Տաջիկստան
Ֆրանսիա	Ադրբեջան
Իտալիա	Թուրքմենստան
Կիպրոս	
Լատվիա	
Լիտվա	
Լյուքսեմբուրգ	
Հունգարիա	
Մալթա	
Նիդեռլանդներ	
Ավստրիա	
Լեհաստան	
Պորտուգալիա	
Ռումինիա	
Սլովենիա	
Սլովակիա	
Ֆինլանդիա	
Շվեդիա	
Մեծ Բրիտանիա	
Խորվաթիա	
Մակեդոնիա	
Թուրքիա	
Իսլանդիա	
Լիխտենշտեյն	
Նորվեգիա	
Շվեյցարիա	
Ալբանիա	
Անդորրա	
Բոսնիա և Հերցեգովինա	
Զիբրալթար	
Վատիկան /երկիր	
Մոնակո	
Մոնտենեգրո	
Սան Մարինո	
Սերբիա, ներառյալ Կոսովո	

Աղբյուրը՝ ՏՏԳԱՀ, 2017թ.